

ABRAHAMOVA ZKOUŠKA

Kázání ze soboty 23.9.2017 – br. Marek Jonczy

Gn 22, 1-19

I. Je Bůh despota?

„Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mória a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře o níž ti povím!“

Co na to říkáte? Zkusme se na chvíli oprostít od znalosti tohoto příběhu a představme si, co by se nám honilo hlavou, kdybychom jej četli nebo slyšeli úplně poprvé. Co kdyby to byl vůbec první příběh, který bychom si v bibli otevřeli, a naše oči se začety do prvního a druhého verše.

Bylo by škoda, kdyby nás denní čtenáře bible a znalce událostí, tento příběh už ničím nepřekvapil. Pokusme se dnes na chvíli přemýšlet jako "prvočtenáři". Jako někdo, kdo se s tímto příběhem setkal úplně poprvé. Mám za to, že jediné tak nám na mysli mohou vyvstat zajímavé otázky.

Dovolím si nadhodit několik z nich. Copak takto jedná laskavý a milující Bůh? To snad jen absolutní despota se sadistickými choutkami může vyžadovat takovéto šílené projevy poslušnosti a oddanosti. Jak může Bůh, ten dobrý a milující, chtít po člověku něco tak zvráceného, krutého a navíc nesmyslného?

Dokážu si představit, že přesně takhle zareaguje čtenář, který se s tímto příběhem setkává poprvé. Možná, ale že i my „znalci Pisma“ nemáme častokrát úplně jasno o jakou „poslušnou víru“ tady vlastně běží. Vyžaduje snad Bůh po člověku takovou slepou poslušnost, která nemá dokonce problém jít až přes mrtvolu vlastních dětí? A nebude Bůh náhodou někdy požadovat takovéto podivné až šílené požadavky i po mě?

Zkusme se dnes zamyslet nad tímto starozákonním, troufám si říci, stále napínavým příběhem a hledejme odpovědi na otázku, o jakou víru zde vlastně běží. Pokusme se k textu přistoupit z perspektivy nejen "prvočtenáře", ale také z perspektivy starozákonního vyznavače, který vždy v příbězích hledá nejdříve obraz Boha a následně jeho vztah k člověku. Hledejme na pozadí našeho dnešního textu Boha, který vše co dělá, dělá s určitým záměrem, aby tak poukázal na to, jaký je a jaký vtaťh nám nabízí.

II. Bůh chce Abraháma vyzkoušet

Hledejme nejprve odpověď na otázku, co je záměrem textu a především komu je text určen. Možná by nás hned v úvodu našeho zamyšlení nad danou tématikou mohl zmást vložený nadpis, uvedený v našich ekumenických Bibliích. Avizuje, že ve čteném textu půjde o „Obětování jediného syna“, což je skutečně tak. Pro lepší nasměrování a pochopení příběhu by nám však spíše vyhovoval původní nadpis. Tím, je v originálu z literárního hlediska spíše první verš. Čteme v něm, že „Bůh chtěl Abraháma vyzkoušet“. Základní otázkou a hlavním tématem příběhu tedy není, jak dopadne Izák, ale zda Abrahám obstojí ve zkoušce, kterou pro něj Hospodin připravil. Pisatel zde tedy popisuje zkoušku, která se má stát určitým poučením pro Hospodinova vyznavače, který prostřednictvím tohoto příběhu poznává, jak jeho Bůh jedná.

III. Abrahám vždy slyší a reaguje

Kromě předznamenání toho o co v příběhu půjde, můžeme z prvního verše také ještě vyčíst další důležitý moment, který nás bude provázet celým příběhem.

Tímto momentem je definice vztahu našich hlavních postav příběhu – tedy Boha a Abraháma. Ještě před samotným zadáním zkoušky totiž Bůh oslovuje Abraháma jménem. Abraham ihned reaguje slovy: „*Tady jsem*“. I když tato informace může na první poslech vyznívat docela banálně a nedůležitě, přesto poukazuje na Abrahámovu okamžitou pohotovost služebníka. Naznačuje, že Abrahám jako „*oddaný věřící*“ slyší a je ochoten ihned reagovat, což je důležitý prvek i v dalším pokračování příběhu. Abrahám ve svém vztahu k Bohu Jeho hlas slyší a reaguje na něj. Otázkou příběhu však je, zda bude schopen, slyšet a uposlechnout svého Boha vždy a za všech okolností?

IV. Poslouchá Abrahám jako stroj?

Nyní přichází zadání zkoušky. Zkráceně: „*Veźmi syna...jdi...a obětuj jej!*“ Příkaz „*ji a obětuj*“ v původním jazyce nevybízí jen k činnosti, ale k absolutní soustředěnosti na úkol, který má přijít. Jak reaguje Abrahám? Vezme syna...jde...a ve finále i obětuje, i když ne svého syna.

Na první pohled se může jevit, že Abrahám ani chvíli neváhá a bez mrknutí oka se pouští do plnění absurdního Božího příkazu. Je pravdou, že událost přímo nepopisuje vnitřní Abrahámovu zápas. Známe-li však celý příběh a všimneme-li si několika detailů, pak musíme Abraháma z apatie přestat podezírat. Zvláště přemýšlíme-li, co všechno je zde v sázce.

V. Abrahám vše pečlivě promyšlí

Z kontextu příběhu víme, že v případě Izáka nejde jen o vlastní dítě, ale o dítě, na kterém závisí veškerá zaslíbení, která Abrahám dosud od Boha dostal.

Většina z nás určitě zná celý ten dramatický životní příběh praotce Abraháma. Víme o tom, jaké události předcházely narození jeho zaslíbeného syna a jaké boje víry musel Abrahám již dříve vybojovat. A tohoto očekávaného syna má nyní vzít, na oltáři jej zařiznout a předložit Bohu jako zápalnou oběť. Má obětovat a vzdát se všeho, za čím vyšel a za čím celý život putoval, v co doufal, o co usiloval, o čem snil. Na oltář má nyní položit vlastní veškerou naději svého života. A hlavně má to vše udělat jen v pouhé důvěře, že ten, který k němu hovoří, není vnitřně rozporný či krutě zlý, nýbrž dobrý a věrný svým slibům. Myslím přátelé, že tak nesmyslný paradox by neponechal chladným nikoho z nás.

VI. Abrahám věří vzdor beznaději

Vzdor třídní pouti, plné otázek a vnitřního utrpení, jde Abrahám poslušně kupředu. Svou naději v beznaději vyjadřuje v pátém verši, kdy svým služebníkům vysvětluje, co je smyslem jejich cesty: „*půjdeme, pokloníme se a vrátíme se k vám*“. Tady nejde o popisnou informaci, jde o vyjádření budoucího dění. Tedy, Abrahám zde nelže.

Ví, že jde obětovat svého syna, pouze zde „*doufanlivě*“ vyjadřuje své přání, toho co chce, na co sází a k čemu se v této strašlivé chvíli upíná.

Svou naději vyjadřuje proti vši své beznaději. Proto i jeho slova adresovaná služebníkům můžeme vnímat jako vyznavačskou výpověď.

Abrahámová nejistota v jistotě je markantní i ve chvíli, kdy se jej Izák ptá na beránka

k oběti. V odpovědi Abraháma můžeme slyšet další vyznání „*Bůh vidí..*“

Přeneseno do našeho dnešního jazyka: „*Bůh to zařídí*“. Abrahám opět doufanlivě odkazuje svého syna k Bohu jako k jednajícímu subjektu, který určitě má připraveno nějaké řešení.

Ne náhodou pak Abrahám toto místo přímo pojmenovává „*Hospodin vidí*“. Tímto pojmenováním vlastně vyjadřuje jádro své zkoušky, ve které veškerou svou naději a důvěru vložil na Hospodina, protože jen on vidí a má řešení, a to i ve zdánlivě bezvýhodných situacích. Pojmenováním místa tak Abrahám potvrzuje a vyhláší naději a důvěru v Hospodina.

VII. Abrahám se utvrzuje ve víře

Abraháma všichni známe jako otce víry. Uposlechne Hospodinovo povolání a vydává se na cestu za slibem, který od něj obdržel. Vychází ze svého zajištění, opouští svou zemi, své dědictví a vydává se na novou, nejistou cestu víry. A ve své víře roste každým okamžikem, každou novou zkušeností, kterou se svým Bohem prožívá. Možná právě proto je na konci svých příběhů ochoten vzdát se v plné důvěře i poslední jistoty, vydat svého syna a tím stvrdit svou plnou závislost a důvěru ve svého Boha.

A zde nacházíme jádro celé zkoušky. Bůh ji také v tomto momentě končí. „*Právě teď jsem poznal, že jsi bohobojný, neboť jsi mi neodepřel svého syna.*“

Smysl Boží zkoušky není despotické nebo fanatické potvrzení oddanosti, ale nový impuls, jehož prostřednictvím chce Abraháma opět ujistit o neměnnosti svého zaslíbení. Je to impuls, který má Abraháma utvrdit v jeho víře a tím i ve vztahu k jeho Bohu. Vždyť pravá víra se pozná právě ve chvílích, kdy všechny opory selhávají. Zkouškou, kterou jsme si dnes připomněli, tou si Bůh neprověřuje Abraháma. Touto zkouškou si má především Abrahám prověřit sám sebe.

Bůh je dynamický. Nesetrvává na jednom místě. Proto ani člověk bytost jemu nejpříbuznější nemůže být jiná. Bohu nevyhovuje naše strnulost a zakrnělost. Náš vztah k němu nemůže růst v nečinnosti a neochotě riskovat. K prohloubení našeho vztahu k Bohu přispívají jím dopouštěné zkoušky. Jejich prostřednictvím totiž získáváme nové a nové impulzy, které nás mohou na naší životní cestě pozvedávat stejně jako kdysi Abraháma a jeho víru. Víra totiž není a nikdy nebude hotový produkt, víra je cesta, na kterou můžeme vstupovat pouze v nejistotě. Jeden moudrý muž řekl, že co není bez chvění, není pevné. A právě takové chvění, chcete-li nejistota, zkoušky, může způsobit právě to, že náš vztah k Bohu Otci bude růst a nabývat na síle.

A to je také mé dnešní přání nám všem. Nenechejme se zmalomyslnět zkouškami v našich životech. Naopak hledejme v nich Hospodina a učme se mu důvěřovat stejně, jako nám to ukázal Abrahám, nebo později sám Ježíš Kristus, který ve stejné nejisté jistotě vstoupil na kříž a vložil svůj osud tomu jedinému, který má vždy vše pevně ve svých rukou.

AMEN